

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 207/2022-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o spojených ústavných sťažnostiach súdneho exekútora [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferová s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 17 Er 473/2003-33 z 25. januára 2022 (vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 207/2022) a proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 16 Er 223/2003-34 z 25. januára 2022 (pôvodne vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 283/2022) takto

r o z h o d o l :

Ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 11. apríla 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa (sp. zn. II. ÚS 207/2022, pozn.), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením všeobecného súdu č. k. 17 Er 473/2003-33 z 25. januára 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom v napadnutom konaní. Napadnuté uznesenie žiada zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, priznať mu trovy konania a finančné zadosťučinenie v sume 200 eur.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako súdny exekútor vykonával exekúciu na vymoženie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu právoplatne uloženej pokuty za priestupok povinného. Okresný súd ho poveril vykonaním exekúcie 17. decembra 2003. Sťažovateľ vydal 17. februára 2020 upovedomenie o zastavení starej exekúcie a výzvu na úhradu trov starej exekúcie. Oprávnený podal proti tomuto upovedomeniu námietky, o ktorých rozhodol okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom uznesením č. k. 17 Er 473/2003 z 29. mája 2020 tak, že im vyhovel a upovedomenie o zastavení starej exekúcie zrušil s odôvodnením, že právo priznané exekučným titulom zaniklo uplynutím času 21. decembra 2004, teda pred účinnosťou zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 233/2019 Z. z.“).

3. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením z 25. januára 2022 tak, že sťažnosť zamietol. Z odôvodnenia vyplýva, že súdny exekútor nebol oprávnený vydať upovedomenie o zastavení starej exekúcie, pretože preklúzia vymáhaného práva nastala skôr ako rozhodná doba podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Súdny exekútor v zmysle § 57 ods. 4 Exekučného poriadku v okamihu zistenia skutočnosti, že vymáhaný exekučný titul je prekludovaný, bol povinný podať návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku, preto súd zrušil vydané upovedomenie o zastavení starej exekúcie a za primárny dôvod zastavenia exekúcie považoval preklúziu vymáhaného práva.

4. Toto uznesenie napadol sťažovateľ ústavnou sťažnosťou z 8. apríla 2022, v ktorej namieta, že okresný súd sa odklonil od cieľa a účelu sledovaného zákonom č. 233/2019 Z. z., ktorého ambíciou je zavedenie osobitného procesného mechanizmu zastavenia tzv. starých (nemajetných) exekúcií priamo zo zákona, pričom technické otázky súvisiace s ukončením exekučných konaní sú zverené súdnemu exekútorovi. Prax iných súdov je pritom presne opačná ako v prípade označeného súdu. Súdny sťažovateľovi vracajú akékoľvek podnety na zastavenie exekúcie z dôvodu preklúzie exekučného titulu podané pred účinnosťou zákona č. 233/2019 Z. z. práve pre účely vydania upovedomenia o zastavení starej exekúcie. Návrh oprávneného na začatie exekúcie bol vinou oprávneného jednoznačne a nepochybne podaný tesne pred uplynutím prekluzívnej lehoty, čo však sťažovateľ žiadnym spôsobom nemohol a nevedel ovplyvniť. Sťažovateľ nemá vplyv na rozhodnutie oprávneného, kedy iniciuje exekučné konanie, a oneskorené konanie oprávneného v tomto smere v žiadnom prípade nemôže byť kladené za vinu sťažovateľovi. Sťažovateľ riadne vydal upovedomenie o začatí exekúcie. Pred vydaním upovedomenia o začatí exekúcie, ako aj potom vykonával úkony smerujúce k zisteniu majetku povinného a k vymoženiu dlžnej sumy. Je neakceptovateľné, aby následky nedbalého konania oprávneného spôsobili, že sťažovateľovi nebude priznaná náhrada trov exekúcie. Sťažovateľ namieta arbitrárnosť napadnutého uznesenia a nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom, pretože súd formálne zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie, čo nevyvoláva právne účinky, keďže k zastaveniu exekúcie nedošlo vydaním upovedomenia o zastavení starej exekúcie sťažovateľom, ale *ex lege* účinnosťou samotného zákona č. 233/2019 Z. z. Okresný súd „oživil“ zo zákona zastavené konanie, aby o jeho zastavení z iného dôvodu rozhodol uznesením. Preklúzia vymáhaného práva môže byť len podkladom na zastavenie exekučného konania, ktoré prebieha. Keďže do 1. januára 2020 nedošlo k zastaveniu exekúcie podľa Exekučného poriadku a ani súd o návrhu na zastavenie žiadneho

z účastníkov exekučného konania nerozhodoval, tak sa exekúcia zo zákona zastavila k 1. januáru 2020 a nijaký iný výklad práva podľa názoru sťažovateľa nie je ústavný. Sťažovateľ teda zákonne vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie a okresný súd ho nezákonne zrušil. Podotýka, že prípadná preklúzia vymáhaného nároku oprávneného nespôsobuje preklúziu nároku exekútora na trovy exekúcie. Upovedomenie o zastavení exekúcie bolo zrušené ako celok, teda aj v časti paušálnych trov starej exekúcie, kde súdny exekútor vystupuje ako účastník konania a ktoré je povinný znášať oprávnený v exekúcii. Stratou nároku na paušálne trovy starej exekúcie došlo podľa názoru sťažovateľa k neústavnému zásahu do jeho vlastníckeho práva. Zvolený výklad a aplikáciu ustanovení Exekučného poriadku a zákona č. 233/2019 Z. z. považuje za rozporný s jeho právom na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Zároveň navrhol priznať mu finančné zadost'učinenie v symbolickej sume 200 eur na účel naplnenia čiastočnej spravodlivosti.

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 207/2022-23 z 10. mája 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý mu predchádzal. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol.

6. Sťažovateľ sa ďalšou ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 10. mája 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojich identických práv (pozri bod 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia, pozn.) uznesením okresného súdu č. k. 16 Er 223/2003-34 z 25. januára 2022 (spolu s napadnutým uznesením ďalej len „napadnuté uznesenia“) z rovnakých dôvodov. Okresný súd totiž obdobne zamietol sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu obsadeného vyšším súdnym úradníkom (č. k. 16 Er 223/2003 z 29 mája 2020) o námietkach proti exekúcii, ktorým okresný súd vyhovel námietkam a upovedomenie o zastavení starej exekúcie zrušil (z dôvodu skoršej preklúzie exekučného titulu, pozn.). Ústavný súd aj túto sťažnosť sťažovateľa prijal na ďalšie konanie v rovnakom rozsahu namietaných práv (pozri bod 5 odôvodnenia tohto rozhodnutia, pozn.), a to uznesením č. k. II. ÚS 283/2022-25 z 1. júna 2022, a zároveň obe prijaté sťažnosti spojil na spoločné konanie, ktoré bude vedené pod sp. zn. II. ÚS 207/2022.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprV/330/2022 doručenom 1. augusta 2022 v podstatnom k oboj prijatým sťažnostiam uviedol, že oprávnení podali námietky proti upovedomeniam o zastavení exekúcií, v ktorých tvrdili, že sťažovateľ ako súdny exekútor si nesplnil svoju povinnosť vyplývajúcu z § 57 ods. 4 Exekučného poriadku (preklúzia exekučného titulu), preto bolo potrebné aplikovať § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku, a nie zákon o ukončení niektorých exekučných konaní. Okresný súd rozhodnutiami vyšších súdnych úradníkov

rozhodol tak, že námietkam oprávnených vyhovel a upovedomenia o zastavení starých exekúcií zrušil. Proti týmto uzneseniam sťažovateľ podal sťažnosti, o ktorých rozhodli sudcovia okresného súdu tak, že ich zamietli. V ďalšom poukázal na rozhodnutie ústavného súdu č. k. III. ÚS 219/2022-25 z 12. apríla 2022, v ktorom ústavný súd podľa názoru okresného súdu riešil obdobnú skutkovú a právnu situáciu a uviedol aj ďalšie spisové značky rozhodnutí ústavného súdu, v ktorých sa ústavný súd vysporiadal s obsahom sťažností sťažovateľa s obdobnou skutkovou otázkou III. ÚS 261/2022-23, IV. ÚS 198/2022-23, III. ÚS 247/2022-23 a IV. ÚS 196/2022-25.

II.2. Vyjadrenia zúčastnených osôb:

8. Zúčastnenou osobou v konaní pred ústavným súdom je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ktoré v oboch napadnutých exekučných konaniach vystupovalo ako oprávnený. Rovnako zúčastnenými osobami v tomto konaní boli aj [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ako povinní v týchto exekučných konaniach. Ústavný súd listami zo 14. júna 2022 upovedomil zúčastnené osoby o prijatí sťažností na ďalšie konanie a vyzval ich na prípadné zaujatie stanoviska v lehote 15 dní. Zúčastnené osoby svoje právo vyjadriť sa nevyužili.

II.3. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ replikou doručenou 31. augusta 2022 reagoval na vyjadrenie okresného súdu z 27. júla 2022, v ktorej zotrval na dôvodnosti podanej sťažnosti. Zároveň vyjadril názor, že vyjadrenie okresného súdu nereflektovalo na podstatu sťažnosti, najmä vo vzťahu k namietanému porušeniu jeho procesných práv nezákonným zrušením upovedomenia. V závere svojej repliky vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Podstatou ústavných sťažností sťažovateľa je tvrdenie, že okresný súd napadnutými uzneseniami neprípustným spôsobom a na základe ústavne neakceptovateľných právnych záverov zasiahol do jeho základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Zároveň v dôsledku toho malo dôjsť aj k ústavne neudržateľnému zásahu do jeho práv majetkovej povahy podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

12. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv

na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

13. V posudzovaných veciach sa spornou stala aplikácia správneho právneho predpisu pri existencii dôvodov na zastavenie exekúcie, keď na jednej strane sťažovateľ argumentuje v prospech použitia osobitného zákona č. 233/2019 Z. z. a na druhej strane okresný súd založil napadnuté uznesenie na potrebe vydať rozhodnutie o zastavení exekúcie podľa Exekučného poriadku. Vyriešenie tohto problému nadobúda podľa názoru sťažovateľa ústavný rozmer, pretože od odpovede na túto otázku je priamo závislý právny režim náhrady trov exekúcie, v súvislosti s ktorým namieta porušenie svojich práv.

14. Pre posúdenie ústavných sťažností je potrebné v prvom rade poukázať na zmysel a účel prijatia zákona č. 233/2019 Z. z., ktorým bolo riešiť neúnosnú situáciu na exekučných súdoch, kde sa v státisícoch exekučných konaní dlhodobo neúspešne viedla exekúcia proti povinným a v konečnom dôsledku tento stav vyúsťoval až do kolízie s princípom právnej istoty subjektov exekučného konania. Zákonodarca túto situáciu neriešil novelou Exekučného poriadku, ale samostatným zákonom, ktorým zaviedol okrem iného aj pojem stará exekúcia. V zmysle tohto osobitného zákona má súdny exekútor za splnenia zákonných predpokladov povinnosť oznámiť oprávneným vo svojom upovedomení, že *ex lege* došlo k zastaveniu týchto starých exekúcií. V rámci svojho včasného upovedomenia má súdny exekútor možnosť si uplatniť u oprávneného tzv. paušálne trovы zastavenej exekúcie v presne stanovenej výške. Zákon č. 233/2019 Z. z. je teda vo vzťahu k Exekučnému poriadku úpravou *lex specialis*, ktorá osobitne upravuje tam stanovené situácie, a to tak vo vzťahu k ďalšiemu trvaniu exekučného konania, ako aj vo vzťahu k otázke náhrady trov exekútora, ktorú rieši v porovnaní s Exekučným poriadkom osobitným spôsobom.

15. V daných exekučných veciach išlo o tzv. staré exekúcie v zmysle jej zákonnej definície (§ 1 ods. 2), čo indikovalo aplikáciu zákona č. 233/2019 Z. z. Okolnosťou majúcou za následok zastavenie exekúcie priamo zo zákona malo byť uplynutie rozhodnej doby, teda doby 5 rokov od doručenia prvotného poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Sťažovateľ, riadiac sa právnou úpravou, preto vydal upovedomenia o zastavení starej exekúcie. Exekučný súd s vydaním upovedomení o zastavení exekúcií nesúhlasil, pretože podľa jeho názoru došlo k zániku práva (preklúzii) skôr než k uplynutiu rozhodnej doby, a preto mala byť exekúcia zastavená podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017.

16. O zhodných ústavných sťažnostiach sťažovateľa (čo sa týka rozsahu a dôvodov) rozhodli jednotlivé senáty ústavného súdu na základe odlišných právnych záverov, čo vyústilo do zjednotenia právnych názorov v pléne ústavného súdu podľa § 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Plénum ústavného súdu v uznesení č. k. PLz. ÚS 1/2023 z 25. januára 2023 uviedlo, že preklúzia sama osebe na rozdiel od skutočností podľa zákona č. 233/2019 Z. z. nespôsobuje zastavenie exekúcie. Na skončenie exekúcie podľa Exekučného poriadku sa vyžaduje uznesenie

súdu o jej zastavení. Inak povedané, exekúcia sa nezastavuje priamo vznikom dôvodu na zastavenie, teda zo zákona, ako tomu je podľa zákona č. 233/2019 Z. z., ale až rozhodnutím súdu. Do účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. však vo veci sťažovateľa nebolo o zastavení exekúcie rozhodnuté. Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. už exekučný súd preto nemohol zastaviť exekúciu podľa Exekučného poriadku a mal aplikovať len pravidlá osobitných ustanovení zákona č. 233/2019 Z. z. Opačný právny názor je popretím účelu a zmyslu zákona č. 233/2019 Z. z. ako osobitného, pre tento prípad (zlyhania exekučného systému) prijatého zákona. V konaní o námietkach oprávneného proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie je úlohou exekučného súdu skúmať iba to, či v súlade s týmto zákonom došlo k zastaveniu starej exekúcie zo zákona, a nie to, či bol skôr daný dôvod na jej zastavenie podľa Exekučného poriadku. Na takúto úvahu nie je v zákone č. 233/2019 Z. z. žiaden normatívny základ.

17. S ohľadom na uvedené plénum ústavného súdu konštatovalo:

„I. Právny názor, podľa ktorého dôvodom zrušenia upovedomenia o zastavení starej exekúcie na námietky oprávneného podľa § 7 zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov je to, že už pred účinnosťou tohto zákona bol daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, nie je správny.

II. Samotné zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie však nie je porušením základných práv súdneho exekútora na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv.“

18. V tejto súvislosti plénum ústavného súdu zdôraznilo, že právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu všeobecného súdu je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávných princípov, teda či v rozhodnutí boli chránené základné práva sťažovateľa. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o ústavnej sťažnosti nie je pokračovaním konania na všeobecných súdoch (I. ÚS 140/2017).

19. Keďže uznesením pléna ústavného súdu sú viazané jednotlivé senáty pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach (§ 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd naň v podrobnostiach odkazuje a s poukazom na tam uvedené závery ústavným sťažnostiam sťažovateľa proti napadnutým uzneseniam okresného súdu nevyhovet (§ 133 ods. 1 a contrario zákona o ústavnom súde).

20. Plénum ústavného súdu sa zaoberalo i otázkou náhrady trov exekúcie, o ktorú sťažovateľovi primárne išlo, keď uviedlo, že vecou sťažovateľa ako osobitného subjektu zúčastneného na exekučnom konaní nie je to, či sa exekúcia zastaví, dôvod jej zastavenia alebo to, či sa v nej bude pokračovať. Jeho vecou z pohľadu ústavného je to, aby mu za jeho exekučnú činnosť bola priznaná primeraná odmena a náhrady. I zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie

nevyklučuje to, aby bola sťažovateľovi pri zastavení exekúcie z dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku priznaná podľa § 203 Exekučného poriadku odmena a náhrady, a to aj proti bonitnému oprávnenému v sume, ktorá bude vyššia ako paušálna náhrada vo výške 35 eur priznaná podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Na tom nemení nič ani § 243j Exekučného poriadku, podľa ktorého v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017 ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku.

21. To bol aj prípad sťažovateľa v prejednávanej veci, keď okresný súd uznesením z 31. mája 2022 zastavil exekúciu a sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie z dôvodu, že pri jej výkone nepostupoval v zmysle ustanovení Exekučného poriadku. S ohľadom na závery pléna považuje ústavný súd spôsob, akým okresný súd pristúpil k riešeniu otázky trov exekúcie, keď za daných okolností aplikoval § 243j Exekučného poriadku, za ústavne udržateľný.

22. Z uvedených dôvodov ústavný súd nevyhovел ani ústavnej sťažnosti sťažovateľa nasmerovanej proti uzneseniu z 31. mája 2022 (§ 133 ods. 1 a contrario zákona o ústavnom súde).

23. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu